

**HOTUBA YA WAZIRI WA MAMBO YA NDANI YA NCHI,
MHESHIMIWA LAWRENCE KEGO MASHA (MB); AKIWASILISHA
BUNGENI MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA FEDHA
KWA MWAKA 2008/2009**

Hoja

- 1. Mheshimiwa Spika,** naomba kutoa hoja kwamba Bunge lako tukufu; baada ya kuzingatia taarifa iliyowasilishwa mapema leo hapa bungeni na Mwenyekiti wa Kamati ya Nje, Ulinzi na Usalama ya Bunge, likubali kupitisha makadirio ya mapato na matumizi ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa mwaka wa fedha wa 2008/2009.

Rambirambi na Pole

- 2. Mheshimiwa Spika,** kwanza naomba kuungana na Wabunge wenzangu kutoa rambirambi zangu kwa familia na wananchi wa Kiteto kwa kumpoteza aliyekuwa Mbunge mwenzetu **Marehemu Mheshimiwa Benedict Kiroya Losurutia.** Aidha, natoa rambirambi kwa familia, ndugu na jamaa wa **Marehemu Mheshimiwa Salome Mbatia Mbunge** wa Viti Maalum kutokea Mkoa wa Kilimanjaro na Naibu Waziri wa Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia na Watoto. Wenzetu hao walitutoka katika mwaka wa fedha uliopita wa 2007/2008. Namwomba Mwenyezi Mungu aziweke roho zao mahali pema peponi. Amina.
- 3. Mheshimiwa Spika,** katika mwaka wa fedha 2007/2008, Taifa lilikumbwa na msiba mkubwa ambapo wachimba madini wadogo wadogo maarufu kwa jina la **'Wana Apolo'** katika machimbo ya Mererani wapatao 72 walipoteza maisha kutokana na mafuriko

katika migodi hiyo yaliyosababishwa na mvua za masika. Nachukua fursa hii kuwapa pole ndugu wa marehemu na waathirika wote wa tukio hilo.

- 4. Mheshimiwa Spika**, maafa mengi yametokea zikiwemo ajali za barabarani na za ndege ambazo zimesababisha athari kwa wananchi na mali zao. Kwa waathirika wote wa matukio hayo nawapa pole. Aidha, nawapa pole wananchi wa Kyela ambao kufuatia mafuriko yaliyosababishwa na mvua za masika walipoteza mali zao pamoja na mashamba kuharibika.

Pongezi

- 5. Mheshimiwa Spika**, napenda pia kutumia fursa hii kumpongeza **Mheshimiwa Mizengo Kayanza Peter Pinda**, Mbunge wa Mpanda Mashariki kwa kuteuliwa na Mheshimiwa Rais na halafu kuthibitishwa na Bunge hili kuwa Waziri Mkuu. Tunatambua na kuheshimu dhamana kubwa aliyokabidhiwa.
- 6. Mheshimiwa Spika**, aidha, nawapongeza Mheshimiwa Waziri Mkuu na Waziri wa Fedha na Uchumi kwa hotuba zao walizozitoa mapema katika mkutano huu wa 12 wa bajeti ambazo pamoja na mambo mengine, zimetoa mwelekeo wa bajeti ya Serikali na hali ya uchumi kwa jumla.
- 7. Mheshimiwa Spika**, nachukua fursa hii pia kumpongeza **Mhe. Balozi Khamis Suedi Kagasheki** Mbunge wa Jimbo la Bukoba Mjini kwa kuteuliwa kuwa Naibu Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi

na Waheshimiwa Wabunge wote walioteuliwa kushika nafasi mbalimbali katika Baraza jipya la Mawaziri.

- 8. Mheshimiwa Spika,** nakupongeza wewe binafsi, Naibu wako, Wenyeviti wetu ndani ya Bunge na wale wa Kamati za kudumu za Bunge hili Tukufu pamoja na wasaidizi wako chini ya Uongozi wa Katibu wa Bunge, kwa kazi nzuri mnayowafanyia Watanzania. Nawapongeza pia Wabunge wenzangu wote.

Shukrani

- 9. Mheshimiwa Spika,** kwa moyo wa dhati napenda kumshukuru Mhe. Rais Jakaya Mrisho Kikwete kwa kunitua kuwa Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi mara baada ya kuundwa kwa Baraza jipya la Mawaziri. Na ahidi kwa mara nyingine tena kufanya kazi hii kwa uaminifu na uadilifu mkubwa.
- 10. Mheshimiwa Spika,** aidha, natoa shukrani zangu za dhati kwa wajumbe wa Kamati ya Nje, Ulinzi na Usalama ya Bunge chini ya Uenyekiti wa Mhe. Wilson Mutagaywa Masilingi, Mbunge wa Muleba Kusini kwa kuyapitia na kuyachambua makadirio ya mapato na matumizi ya fedha pamoja na ushauri wao katika masuala mbalimbali ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi.

Hali ya Usalama Nchini

- 11. Mheshimiwa Spika,** kwa ujumla hali ya amani na utulivu imeendelea kuwa ya kuridhisha licha ya baadhi ya matukio ambayo yalionekana kutishia usalama wa nchi yetu. Takwimu zilizopo zinaonyesha kulikuwa na jumla ya matukio ya jinai **509,462**

yaliyoripotiwa katika vituo vya polisi nchini kwa mwaka 2007 ikilinganishwa na matukio **428,629** yaliyoripotiwa mwaka 2006. Takwimu hizi zinaonyesha ongezeko la matukio **80,833** ambalo ni sawa na asilimia **18.9**. Kwa upande wa makosa ya usalama barabarani, mwaka 2007 yaliripotiwa jumla ya matukio **230,751** ikilinganishwa na matukio **109,868** yaliyoripotiwa 2006. Kuna ongezeko la matukio **120,883** ambalo ni sawa na asilimia **110 (Tazama Kiambatisho Na.1)**. Kuongezeka kwa matukio haya ya uhalifu kunatokana na sababu nyingi zikiwepo juhudi za polisi za kuendesha misako nchi nzima ambapo wahalifu wengi zaidi wamenaswa na vile vile kuongezeka imani ya wananchi kwa Jeshi la Polisi na hivyo wananchi wengi kuwa tayari zaidi kuripoti matukio ambayo hapo awali yalikuwa hayaripotiwi kutokana na huduma ambazo hazikuwa za kuridhisha katika Vituo vya Polisi nchini.

- 12. Mheshimiwa Spika**, takwimu za matukio hayo ya uhalifu zinaonyesha kuna ongezeko zaidi katika mikoa ya Dar es Salaam, Morogoro, Tabora, Iringa, Kilimanjaro, Ruvuma, Kagera, Shinyanga, Arusha na Pwani (**Tazama Viambatisho Na.2 na 3**). Ongezeko hili kwa kiwango kikubwa linatokana na kiwango kikubwa cha uhamiaji mijini ambalo haliendi sambamba na ongezeko la askari na hivyo kusababisha uwiano wa askari kwa raia kuwa mkubwa zaidi. Kwa sasa hivi uwiano **huo ni 1:1339 badala ya 1:400 uliokubalika** kimataifa. Upungufu huu wa askari unasababisha kuwepo mtawanyiko mdogo wa askari kwenye maeneo wanayoishi wananchi na hivyo kuacha baadhi ya maeneo kubaki bila huduma ya polisi kama inavyotarajiwa. Kuwepo kwa maeneo yasiyo na huduma

ya polisi kunatoa mwanya kwa wahalifu kutenda matukio ya uhalifu na hivyo kusababisha ongezeko la matukio ya uhalifu.

- 13. Mheshimiwa Spika,** kwa upande mwingine, kukua kwa uchumi wa nchi yetu kumesababisha kuwepo shughuli nyingi zaidi za wananchi kujitafutia kipato. Hali hii imesababisha kuwepo urahisi wa watu kutoka sehemu moja kwenda sehemu nyingine nchini na hata kutoka nchini mwetu kwenda nchi nyingine. Kama ambavyo imekuwa rahisi kwa raia wema kufanya shughuli zao za kujipatia kipato, vile vile wahalifu nao wameweza kutumia mwanya huo kufanya shughuli zao za kihalifu na hivyo kusababisha ongezeko la uhalifu.

Utekelezaji wa Bajeti ya Mwaka 2007/2008

- 14. Mheshimiwa Spika,** sasa naomba kutoa tathmini ya utekelezaji wa malengo katika mwaka wa fedha uliopita wa 2007/2008 tukiongozwa na Ilani ya Uchaguzi ya CCM ya mwaka 2005.

Mapato

- 15. Mheshimiwa Spika,** Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi katika mwaka wa fedha wa 2007/2008 ilipangiwa kukusanya maduhuli ya Serikali ya jumla ya shilingi bilioni **20.5**. Hadi mwisho wa mwezi Aprili, 2008 tulikuwa tumekusanya shilingi bilioni **20.8** sawa na asilimia **102** na hivyo kuvuka lengo kwa wastani wa asilimia **2**. Mahesabu ya mwaka yatakapokamilishwa ni dhahiri lengo litavukwa zaidi ya hapo. Tumelenga kukusanya shilingi bilioni 30 katika mwaka ujao wa fedha wa 2008/2009.

Matumizi

- 16. Mheshimiwa Spika,** mwaka uliopita Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi iliidhinishiwa na Bunge lako Tukufu matumizi ya kawaida ya jumla ya shilingi bilioni **199.1** na mpaka kufikia mwishoni mwa mwezi Aprili, 2008 zilikuwa zimetumika shilingi bilioni **181.2** sawa na asilimia **91**. Kati ya hizo Mishahara ilikuwa shilingi bilioni **79** na Matumizi Mengineyo (OC) shilingi bilioni **102.1**. Aidha shilingi bilioni **13.5** ziliidhinishwa kwa ajili ya matumizi ya miradi ya maendeleo. Mpaka mwisho wa mwezi Aprili, 2008 tulitumia shilingi bilioni **10.3** sawa na asilimia **76.3** ya tengo la mwaka.

Muundo wa Wizara

- 17. Mheshimiwa Spika,** muundo wa Wizara una Idara tisa (9) na vitengo sita (6). Kati ya Idara hizo, sita ni Idara kuu za kiutendaji: **Idara ya Polisi; Idara ya Magereza; Idara ya Zimamoto na Uokoaji; Idara ya Uhamiaji; Idara ya Wakimbizi na Idara ya Huduma kwa Jamii.** Tatu (3) za huduma za kijumla: **Idara ya Utawala na Rasilimali Watu, Idara ya Sera na Mipango na Idara ya kushughulikia Malalamiko (Complaints).** Idara hizi tatu hutoa huduma kwa Idara nyingine zote za Wizara kwa jumla. Vitengo sita (6) vilivyopo ni: **Fedha na Uhasibu, Ukaguzi wa Ndani wa mahesabu, Habari, Elimu na Mawasiliano, Ugavi, kitengo cha Mfumo wa Habari (Management Information System) na kitengo cha Usajili wa Vyama (Civil Societies).**
- 18. Mheshimiwa Spika,** baada ya maelezo ya kijumla ya utekelezaji wa Bajeti niliyoyatoa awali, ifuatayo sasa ni taarifa kwa kila Idara kuu ya Kiutendaji.

Huduma za Polisi

- 19. Mheshimiwa Spika,** katika mwaka wa fedha wa 2007/08, Jeshi la Polisi liliboresha zaidi mikakati yake ya kupambana na uhalifu. Moja ya maboresho hayo ni kuwashirikisha wananchi katika suala zima la kulinda usalama wao na mali zao. Maana ya dhana ya ushirikishwaji wa wananchi ni Jeshi la Polisi kujenga mazingira ya uelewano kati yake na wananchi ili kwa pamoja waweze kutambua matatizo ya uhalifu yaliyoko katika jamii na kisha kwa kutumia taarifa sahihi za uhalifu na rasilimali walizonazo wanajamii kwa pamoja kukabiliana na changamoto za uhalifu. Hivyo basi, Polisi Jamii imejikita katika mihimili miwili ambayo ni ushirikiano baina ya Polisi na Jamii (Police-Community Partnership) na utatuzi wa matatizo kwa pamoja (Joint problem solving).
- 20. Mheshimiwa Spika,** Jeshi la Polisi limekuwa na mipango mbalimbali ya kuwahamasisha wananchi ili waweze kutoa ushirikiano wao kwa Polisi ili kazi ya kupambana na uhalifu iweze kufanyika kwa mafanikio. Mipango hiyo ni pamoja na Jeshi la Polisi kushiriki kwenye maonyesho ya SabaSaba ili kuwaelimisha wananchi shughuli mbalimbali zinazofanywa na Jeshi hilo, kutoa elimu kwenye shule za Msingi na Sekondari, Mtandao wa Ulinzi Jirani, vipeperushi, vipindi vya radio na televisheni na mikutano ya hadhara.
- 21. Mheshimiwa Spika,** Jeshi la Polisi limeendelea kuwashirikisha wadau mbalimbali katika suala zima la kupambana na uhalifu hasa ujambazi wa kutumia silaha, madawa ya kulevya, umiliki haramu wa silaha ndogo ndogo na nyepesi, biashara haramu ya kusafirisha

binadamu, usambazaji wa bidhaa bandia na ongezeko la ajali za barabarani. Ushirikiano huu umefanyika katika nyanja za ubadilishanaji wa taarifa za uhalifu na wahalifu, mafunzo na operesheni mbalimbali. Wadau ambao Jeshi la Polisi limekuwa likishirikiana nao ni pamoja na Jeshi la Wananchi wa Tanzania, Idara ya Usalama wa Taifa, Idara ya Uhamiaji, Jeshi la Magereza, Mamlaka ya Mapato Tanzania (TRA), Mamlaka ya Udhibiti wa Usafirishaji Majini na Nchi Kavu (SUMATRA), Chuo cha Taifa cha Usafirishaji n.k.

22. Mheshimiwa Spika, kwa kutambua ukweli kwamba uhalifu hauna mipaka, Jeshi la Polisi limeendelea kuimarisha ushirikiano na Majeshi mengine ya Polisi ulimwenguni. Ushirikiano huo ni ule wa kimataifa na wa kikanda ambapo Jeshi la Polisi Tanzania ni mwanachama. Jeshi letu la Polisi limekuwa likishirikiana na Shirikisho la Polisi la Kimataifa (INTERPOL), Shirikisho la Polisi la nchi za Afrika Mashariki na Pembe ya Afrika (EAPCCO), na Shirikisho la Polisi la nchi za Kusini mwa Afrika (SARPCCO). Ushirikiano huo unahusisha ubadilishanaji wa taarifa za kihalifu na wahalifu, operesheni za pamoja za kukabiliana na uhalifu wa kimataifa, mikutano na semina mbalimbali, na mafunzo yanayolenga kukabiliana na changamoto za uhalifu wa kimataifa (international organized crime).

23. Mheshimiwa Spika, hivi karibuni Bunge lilitunga sheria ya kuhamisha jukumu la uendeshaji mashtaka kutoka Polisi kwenda kwenye Ofisi ya Mkurugenzi wa Mashtaka (Civilianization of Prosecution) kwa lengo la kutenganisha majukumu ili kuimarisha uwajibikaji. Kwa upande wake Jeshi la Polisi limeendesha mafunzo mbalimbali kwa wapelelezi kwa lengo la kuwajengea uwezo zaidi ili

waweze kupeleleza kesi kwa haraka na kwa ufanisi unaotakiwa. Vile vile, Jeshi la Polisi linaendelea kupitia mifumo mbalimbali inayotumika katika upelelezi wa makosa ya jinai kwa lengo la kuiboresha ili iweze kuendana na mazingira ya sasa.

Mafunzo kwa askari

24. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2007/08, Jeshi la Polisi liliwapa mafunzo mbalimbali askari na maafisa 10,085 ndani ya nchi na 33 nje ya nchi. Aidha, idadi kubwa ya askari walipatiwa mafunzo wakiwa kazini. Mafunzo haya yamesaidia sana kuwajengea uwezo wa kiutendaji askari hao kiasi cha kuwezesha kuboresha utendaji wa Jeshi la Polisi katika utoaji huduma zake kwa wananchi. Kuboreshwa kwa huduma za polisi kumesaidia kuwashawishi wananchi wengi zaidi kutoa ushirikiano kwa Jeshi la Polisi na kufanya kazi ya polisi ya kupambana na wahalifu kuwa na mafanikio.

25. Mheshimiwa Spika, Jeshi la Polisi limeboresha mbinu zake za kupambana na uhalifu pamoja na mazingira ya kufanyia kazi. Katika kipindi cha mwaka wa fedha wa 2007/08 Jeshi la Polisi liliendelea na ujenzi pia ukarabati wa nyumba za kuishi askari na majengo mengineyo kwa mchanganuo ufuatao:

Ujenzi wa Nyumba za Makazi

- Mradi wa ujenzi wa nyumba 60 za ghorofa tatu kila moja za kuishi familia 240 za askari. Mgawanyo wa nyumba hizo ni kama ifuatavyo: Kambi za Polisi Kilwa Road - Dar es Salaam 54, Ziwani – Unguja 3 na

Limbani- Kaskazini Pemba 3. Mradi huu umeanza kwa mkopo wa fedha kutoka NSSF na unaendelea vizuri.

- Ujenzi wa nyumba mbili za ghorofa moja kila moja unaendelea kutekelezwa katika Wilaya ya Mwanga, Mkoa wa Kilimanjaro.
- Ujenzi wa nyumba ya Mkuu wa Kituo cha Polisi Namtumbo Mkoa wa Ruvuma umekamilika.
- Ujenzi wa nyumba tatu za familia nne kila moja za askari wa Kikosi cha Kutuliza Ghasia wa Kambi ya Finya-Pemba umekamilika.
- Ujenzi wa nyumba ya Kamanda wa Polisi Mkoa wa Kaskazini Unguja umekamilika.
- Ujenzi wa nyumba ya kuishi familia mbili za askari Wilaya ya Kondoa, Mkoa wa Dodoma umekamilika.
- Ujenzi wa nyumba ya Mkuu wa Kituo cha Polisi Bahi Wilaya ya Bahi, umeanza.

Ukarabati wa Nyumba za Makazi

- Ukarabati wa nyumba za askari zilizoko kwenye kambi ya Kikosi cha Kutuliza Ghasia (FFU) Machui na Tunguu Kusini Unguja unaendelea, ukarabati wa nyumba mbili za Maafisa Msasani, ghorofa moja Kambi ya Buguruni

na Bwalo la Maafisa wa Polisi Oysterbay nao unaendelea.

27. Mheshimiwa Spika, vilevile Wizara imejenga na kukarabati majengo kama ifuatavyo:

Ujenzi wa Ofisi, Maktaba na Chuo

- Ujenzi wa Ofisi za Makamanda wa Polisi wa Mkoa ya Ruvuma, Iringa, Mwanza na Kikosi cha FFU Dodoma umekamilika.
- Ujenzi wa Ofisi za Makamanda wa Polisi wa Mkoa ya Dodoma, Mbeya, Tabora, na Kilimanjaro unaendelea.
- Ujenzi wa Ofisi za Wakuu wa Polisi wa Wilaya za Morogoro, Mpanda, Ludewa, Newala na Chato unaendelea.
- Ujenzi wa kituo cha Polisi Makambako unaendelea.
- Ujenzi wa Ofisi ya Polisi Usalama Barabarani Mkoani Arusha unaendelea.
- Ujenzi wa maktaba na vyumba viwili vya madarasa Chuo cha Polisi Zanzibar unaendelea, wakati ujenzi wa jiko, hodhi la maji na vyoo katika chuo hicho umekamilika.

- Hatua za awali za maandalizi ya michoro na uchambuzi yakinifu kwa ajili ya ujenzi wa Chuo cha Upelelezi Dodoma zimekamilika. Usanifu wa michoro unaendelea.

Ukarabati wa Ofisi na Vyuho

- Ukarabati wa Ofisi za Polisi Kanda Maalum ya Dar es Salaam, Ofisi ya Kamanda wa Polisi Mkoa wa Arusha, Kituo cha Polisi Mbamba Bay umekamilika. Aidha ukarabati wa ofisi ya Mkuu wa Polisi wilaya ya Mbinga unaendelea.
- Ukarabati wa mabweni na mifumo ya maji safi umekamilika katika Chuo cha Polisi Moshi.
- Ukarabati wa majengo ya Chuo cha Polisi Kidatu - Morogoro unaendelea.

Ununuzi

- 28. Mheshimiwa Spika,** katika mwaka wa fedha wa 2007/2008 Jeshi la Polisi limenunua magari 95 na pikipiki 9 kwa lengo la kuimarisha shughuli za usafiri na usafirishaji. Aidha Jeshi la Polisi limenunua nyumba 22 zilizoko Kigamboni Jijini Dar es Salaam zilizokuwa zinamilikiwa na Kampuni ya TIPPER. Nyumba hizo zimekwishafanyiwa ukarabati na askari wamekwishahamia.
- 29. Mheshimiwa Spika,** Ulinzi na usalama ni nguzo muhimu kwa maendeleo na uwekezaji. Ulinzi na Usalama wa raia na mali zao

ndilo jukumu la msingi la Jeshi la Polisi. Katika mwaka wa fedha wa 2007/2008 Jeshi la Polisi limefanya yafuatayo:-

- Operesheni na doria za Polisi zilifanyika katika Mikoa yote nchini.
- Operesheni ya kudhibiti makosa ya uhalifu wa Kimataifa iliendelea kwa kushirikisha baadhi ya nchi za SADC za Malawi, Zambia na Mauritius.
- Jeshi la Polisi limeandaa programu ya miaka 7 (2007/08 -2013/14) ya Maboresho ya Jeshi (Police Force Reform Programme) yenye malengo makuu yafuatayo: Kulifanya Jeshi la Polisi kuwa la kisasa, linalozingatia taaluma na linaloshirikiana na Jamii (Mordenization, professionalism & Community Policing).
- Warsha za uhamasishaji kuhusu Polisi Jamii/Ulinzi Shirikishi kama mkakati wa kukabiliana na uhalifu zimeendelea kutolewa kwa wananchi.
- Wizara imekamilisha rasimu ya Sera ya Usalama wa Raia ambapo Polisi Jamii ni moja wapo ya mikakati ya kutekeleza Sera hiyo.

Huduma za Magereza

- 30. Mheshimiwa Spika,** jukumu la Jeshi la Magereza ni kuhifadhi wafungwa na mahabusu wa aina zote pamoja na kurekebisha tabia za wale waliohukumiwa vifungo. Kazi zote hizi zimeendeshwa kwa mujibu wa sheria. Urekebishaji wa tabia za wafungwa ili wamalizapo vifungo vyao wawe raia wema katika jamii hufanywa kupitia programu za mafunzo kwa njia ya vitendo katika miradi ya ujenzi,

kilimo na viwanda vidogo vidogo, mafunzo ya nadharia katika Chuo cha Magereza Ruanda-Mbeya, gereza la vijana Wami na utoaji ushauri nasaha kwa kutumia walimu wa Dini na Maafisa Ustawi wa Jamii. Hata hivyo jukumu hilo limeendelea kutekelezwa katika mazingira magumu kutokana na ufinyu wa bajeti.

31. Msongamano wa wafungwa na Mahabusu Magerezani

Mheshimiwa Spika, uwezo wa sasa wa magereza kisheria ni kuhifadhi wafungwa na mahabusu **27,653** ukilinganisha na uwezo uliokuwepo awali wa kuhifadhi wafungwa **22,669** tu. Ongezeko hili ni kutokana na jitihada za serikali za kukarabati, kukamilisha, kupanua na kujenga mabweni ya wafungwa katika vituo mbalimbali. Tarehe 1 Juni, 2008 kulikuwepo Wafungwa na Mahabusu 39,951. Kiwango hiki ni kikubwa zaidi kwa kuwa na idadi ya Mahabusu na Wafungwa 12,298 ambao ni sawa na asilimia 44 ukilinganisha na uwezo wa kuhifadhi Wafungwa na Mahabusu magerezani uliopo nchini kote. *(Kiambatisho Na. 4 kinatoa mchanganuo wa Idadi ya Wafungwa na Mahabusu wa aina zote Tanzania Bara pamoja na uwezo wa kuhifadhi wafungwa na Mahabusu Magerezani kisheria nchini kote).*

Hatua za Kukabiliana na tatizo la msongamano wa Wafungwa na Mahabusu Magerezani

32. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha wa 2007/08 Jeshi la Magereza limechukua hatua mbalimbali za kukabiliana na tatizo la msongamano wa wafungwa na mahabusu kama ifuatavyo:

(i) Parole

Parole ni utaratibu unaotumika kuwaachilia wafungwa wa vifungo virefu wenye tabia njema magerezani ili watumikie sehemu ya vifungo vyao iliyobaki nje ya magereza chini ya masharti maalum kwa kutumia Sheria ya Bodi za Parole Na. 25/1994.

Katika mwaka wa fedha wa 2007/2008 wafungwa **233** waliachiliwa kwa utaratibu wa Parole. Kama inavyoonekana idadi hii ni ndogo. Tatizo la utaratibu huu ni wigo finyu wa sheria ya Bodi za Parole inayosababisha wafungwa walio wengi kutofaidika na mpango huu kutokana na makosa yao kuwa yenye hisia kali kwa jamii. Hata hivyo Wizara imeshakamilisha Waraka wa Baraza la Mawaziri kwa ajili ya kufanya marekebisho ya Sheria ya Bodi za Parole ya mwaka 1994 ili kupanua wigo wa wafungwa wanaoweza kunufaika na utaratibu huo.

(ii) Msamaha wa Rais

Jumla ya wafungwa **7,696** walifaidika na msamaha wa Rais. Wafungwa **4,049** walifaidika na msamaha uliotolewa tarehe 9 Desemba, 2007 siku ya sherehe za miaka 46 ya Uhuru na Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na wafungwa **279** waliachiliwa kwa msamaha maalum. Wafungwa wengine **3,368** waliachiliwa kwa msamaha wa kawaida uliotolewa tarehe 26 Aprili 2008

katika kilele cha sherehe za miaka 44 ya Muungano wa Tanganyika na Zanzibar.

(iii) Kifungo cha Nje

Kwa mujibu wa Sheria Kuu ya Magereza Namba 34 ya mwaka 1967 (**Prisons Act, No.34 of 1967**), wafungwa wanaostahili kutolewa na kutumikia kifungo cha nje ni wale wanaotumikia kifungo kisichozidi miezi kumi na miwili (12). Kuanzia tarehe 1 Julai, 2007 hadi 1 Mei, 2008 wafungwa **736** walikuwa wanatumikia kifungo cha nje kwa kutumia kanuni za kifungo cha nje za mwaka 1968. Hata hivyo utaratibu huu unashindikana kutumika kikamilifu sehemu nyingi kwa kuwa Halmashauri za miji hazina fedha za kuwahudumia. (**Tazama Kiambatisho Na.5**).

(iv) Upanuzi wa Magereza

Jitihada zinafanywa na Jeshi la Magereza kujenga magereza katika wilaya mpya, na ukarabati wa mabweni ya zamani yaliyochakaa utafanyika ili kuongeza nafasi.

(v) Urekebishaji wa Sheria

Jeshi la Magereza litaendelea kutoa ushauri juu ya Sheria ya utoaji wa adhabu za vifungo virefu, upelelezi wa kesi mbalimbali za mahabusu na utoaji dhamana kwa wale ambao hawajafikishwa gerezani.

Programu za urekebishaji wa wafungwa

- 33. Mheshimiwa Spika,** Programu za urekebishaji wafungwa zimeendelea kutekelezwa kwa njia ya vitendo kupitia ujenzi, viwanda vidogo vidogo, kilimo, mifugo na utunzaji wa mazingira. Jukumu la urekebishaji wa wafungwa hufanyika kwa kuwafundisha stadi mbalimbali za kazi kama vile uashi, ufundi rangi, bomba, umeme, kilimo bora cha mazao mbalimbali na bustani, umwagiliaji, upandaji miti na ufugaji. Stadi za kazi nyingine ni ufundi seremala, ushonaji na ufumaji nguo wa aina mbalimbali zikiwemo sare za wafungwa na askari, utengenezaji wa sabuni, chokaa, chumvi, vifaa vya henzerani, majiko na masanduku ya bati. Aidha, mafunzo kwa askari na wafungwa yanaendelea katika Chuo cha Ufundi – Mbeya na masomo wanayofundishwa ni uashi, useremala, ufundi bomba, umeme na rangi. Mafunzo haya yanakusudia kuongeza ufanisi kwenye miradi yetu ya maendeleo na shughuli mbalimbali magerezani hivyo kutekeleza kwa nadharia na vitendo sera ya urekebishaji wa wafungwa.

Mafunzo ya askari

- 34. Mheshimiwa Spika,** Jumla ya askari na maofisa **1,321** wa vyeo mbalimbali wamehudhuria na kuhitimu mafunzo ya ngazi mbalimbali yanayohusu uendesaji wa magereza kupitia vyuo vya ndani ya Jeshi. Mafunzo hayo ni Utawala wa Magereza, Cheti cha Sheria, stadi mbalimbali za ufundi na udereva. Mchakato wa kuajiri askari wapya 816 ambao watapatiwa mafunzo ya awali ya uaskari Chuo cha Magereza Kiwira umekamilika. Aidha, wapo watumishi **508** wanaosomea taaluma mbalimbali nje ya vyuo vya Jeshi la Magereza.

35. Mheshimiwa Spika, utekelezaji wa miradi ya Jeshi la Magereza katika mwaka wa fedha 2007/08 umekuwa kama ifuatavyo:-

Ujenzi wa nyumba za kuishi na Ofisi:

- Upanuzi na ujenzi wa mabweni ya wafungwa uliendelea katika Magereza ya Mahabusu Tabora, Kambi-Mvuti, Mkuza, Kibiti, Kigongoni na Nkasi.
- Ujenzi na uboreshaji sehemu za kupumzikia wafungwa unaendelea katika Magereza ya Mahabusu ya Singida na Mbozi.
- Ujenzi wa majengo ya Utawala katika Magereza ya Magu, Kayanga, Rombo, Mang'ola, Isupilo na Kyela umekamilika.
- Ujenzi wa nyumba za askari katika Magereza ya Ukonga, Muleba, Babati, Mbinga, Igunga, Mahabusu Iringa, Utete na Mbarali umeendelezwa.
- Ujenzi wa mifumo ya maji-taka katika Magereza ya Loliondo, Newala, Kasulu, Nzega, Bagamoyo, Musoma, Meatu na Bangwe umeendelezwa.
- Ujenzi wa mfumo wa maji-safi katika Gereza la Isupilo unaendelea. Utafiti wa kuchimba kisima kirefu katika Gereza la Liwale umeanza.

- Ujenzi wa bwawa la kumwagilia mpunga katika Gereza la Mang'ola-Karatu kwa ufadhili wa 'Tanzania/Japan Food Aid Counterpart Fund' unaendelea.

Ukarabati wa nyumba za kuishi na ofisi:

- Ukarabati wa jengo la Ofisi ya Makao Makuu ya Jeshi la Magereza ambalo kwa sasa limeanza kutumika rasmi tangu tarehe 31/12/2007 umekamilika.
- Ukarabati na uboreshaji wa majengo na Miundombinu ya magereza yenye ulinzi mkali umefanyika na unaendelea katika Magereza ya Keko, Lilungu, Ukonga na Gereza Maalum Isanga.
- Ukarabati na ukamilishaji wa mabweni ya wafungwa uliendelea katika Magereza ya Mahabusu ya Morogoro, Geita, Mahabusu Mugumu, Kyela, Mbinga, Meatu, Mkuza, Kwamngumi, Kanegele na Isupilo.

Fidia na Upimaji wa Maeneo:

- Fidya ya mazao na majengo katika eneo la upanuzi wa Gereza la Mahabusu Segerea imelipwa.
- Upimaji wa maeneo umekamilika katika Magereza ya Ubena, Wami Kuu, Wami Vijana na Rwamrumba.

Shirika la Magereza (Prisons Corporation Sole)

- 36. Mheshimiwa Spika,** ndani ya Jeshi la Magereza, lipo Shirika la Magereza [Prison's Corporation Sole] lililoanzishwa chini ya Sheria Na. 23/1974 (**The Corporations Sole Establishment Act, 1974**) kwa madhumuni ya kuendesha programu za urekebishaji wa wafungwa kwa njia ya uzalishaji wa mazao ya kilimo na viwanda vidogo vidogo.
- 37. Mheshimiwa Spika,** Shirika la Magereza linayo miradi ya kilimo na mifugo 15 na miradi ya Viwanda vidogo vidogo 8, hivyo kufanya jumla ya miradi yote kuwa 23 ambayo aidha lengo lake ni kuwafundisha wafungwa stadi za kazi.
- 38. Mheshimiwa Spika,** katika mwaka wa fedha 2007/08, Shirika limeendelea kuimarisha viwanda kwa kufunga mashine mpya katika Kiwanda cha Viatu Karanga - Moshi na Uhunzi katika gereza Ukonga. Jitihada za kuboresha mashamba ya mazao zilifanyika kwa Shirika kununua pembejeo za kutosha, na Serikali kutoa ruzuku ya zana za kilimo kwenye mashamba ya magereza ya Mollo-Sumbawanga na Songwe – Mbeya ambapo jumla ya ekari 1,000 za mahindi zimelimwa. Aidha, ekari 500 za mpunga zimelimwa katika shamba la gereza Idete lililoko Ifakara – Morogoro.

Usindikizaji wa Mahabusu Mahakamani

- 39. Mheshimiwa Spika,** katika mwaka 2007/08, Jeshi la Magereza limepokea magari 14 kwa ajili ya utekelezaji wa jukumu la kusafirisha mahabusu kwenda mahakamani na kurudi gerezani

kama ifuatavyo: Mabasi makubwa 3, Mabasi madogo 4, Gari dogo 1 na pick-ups 6.

- 40. Mheshimiwa Spika,** jukumu hilo lilianza rasmi tarehe 19/05/2008 kwa mahabusu waliopo Mkoa wa Dar es Salaam na wale wa Wilaya za Kisarawe, Mkuranga na Kibaha Mkoa wa Pwani. Utekelezaji wa jukumu hili umeonyesha mafanikio makubwa kwa sababu ya kutokuwepo kwa malalamiko ya baadhi ya mahabusu kutofikishwa mahakamani kwa tarehe walizopangiwa. Kesi za mahabusu zimekuwa zikisikilizwa kwa tarehe zilizopangwa na kumalizika katika muda muafaka hatua itakayosaidia kupunguza msongamano magerezani.
- 41. Mheshimiwa Spika,** katika mwaka wa fedha 2007/2008, Jeshi la Magereza liliendelea na juhudi za kuboresha mazingira kwa kupanda miti katika maeneo yake kote nchini. Siku ya upandaji miti kitaifa tarehe 1 Januari, 2008 jumla ya miti **67,279** ilipandwa katika baadhi ya maeneo yaliyokuwa yamepata mvua kufikia tarehe hiyo. Aidha, hadi sasa idadi ya miti yote iliyopandwa ni **3,701,594**. Kati ya hiyo, miti **356,334** imepandwa katika magereza ya Idete, Msalato na Isupilo kwa ufadhili wa **NORAD** ikishirikiana na Wizara ya Maliasili na Utalii. Miti inayopandwa ni kwa ajili ya matumizi ya kuni, mbao, matunda, kivuli, mapambo na malisho ya mifugo.
- 42. Mheshimiwa Spika,** ili kufanya misitu kuwa endelevu, tumeanzisha ufugaji wa nyuki katika vituo vya Bariadi, Malya, Kasungamile, Mgagao, Ngwala, Songwe na Wami Kuu.

43. Mheshimiwa Spika, Jeshi la Magereza limekuwa mdau mkubwa katika zoezi la kupanda miti si kwa ajili ya kuboresha mazingira tu, bali kwa sababu ni mtumiaji mkubwa wa miti kwa ajili ya kuni za kupikia chakula cha wafungwa. Hadi sasa, hatua zilizochukuliwa na Jeshi la Magereza kuhusiana na matumizi ya Nishati mbadala ni pamoja na kutumia makaa ya mawe kwa vituo vya mkoa wa Mbeya, kutumia 'Liquid Petroleum Gas (LPG)' Chuo cha Maafisa wa Magereza Ukonga na kutumia gesi asilia katika gereza la Keko Dar es Salaam. Aidha, Jeshi la Magereza limesaini mkataba na Kampuni ya 'Tanzania Biogas and Solar Ltd' ambayo itajenga mitambo ya Biogas katika gereza Ukonga Dar es Salaam. Mkandarasi ameshaanza maandalizi kwa kuanza ujenzi.

44. Mheshimiwa Spika, kuhusu elimu kwa umma, Jeshi la Magereza lina kipindi kijulikanacho kwa jina la "IJUE MAGEREZA" kinachorushwa na Shirika la Utangazaji Tanzania kila wiki. Aidha, gazeti la Sauti ya Magereza pamoja na vipeperushi vya Mkataba wa Huduma kwa Mteja kwa lugha ya Kiswahili limeendelea kuchapishwa na kusambazwa katika magereza yote pamoja na kuweka mabango kwenye milango ya magereza ili kuendelea kuielimisha jamii kuhusu majukumu muhimu ya Jeshi la Magereza.

Huduma kwa Jamii (Community Service)

45. Mheshimiwa Spika, Sheria ya huduma kwa Jamii Na.6 (Community Service Act. No.6) ya mwaka 2002 ilianza kutumika katika mikoa 6 kuanzia mwaka 2005 na sasa imefikia mikoa 12. Mikoa hiyo ni Dar es Salaam, Arusha, Tanga, Kilimanjaro, Mwanza, Dodoma na Shinyanga. Mengine ni Iringa, Mbeya, Kagera, Mara na Mtwara. Hadi kufikia mwishoni mwa mwezi Mei mwaka huu jumla

ya wafungwa 732 wamefaidika na Programu ya Huduma kwa Jamii. Wafungwa hawa wamekuwa wakifanya kazi mbalimbali katika Taasisi za Umma.

Huduma za Wakimbizi

- 46. Mheshimiwa Spika**, kwa mwaka wa fedha 2007/2008 nchi yetu imeendelea kuhifadhi maelfu ya wakimbizi ambapo mpaka tarehe 31/05/2008 tulikuwa na wakimbizi **404,782**. Kati yao **303,808** ni kutoka Burundi, na **98,990** ni kutoka Jamhuri ya Kidemokrasia ya Congo (DRC), **1,789** ni Wasomali na **195** wanatoka mataifa mengine yakiwemo Rwanda, Sudan, Uganda, Ethiopia, Kenya na Zimbabwe. **(Rejea Kiambatisho Na.6 kinachoonyesha mchanganuo wa wakimbizi hao kwa kila kambi)**
- 47. Mheshimiwa Spika**, zoezi la kuwarejesha kwao wakimbizi linaendelea. Utekelezaji wa zoezi hili unatokana na maamuzi ya Tume mbili za Pande Tatu (Tripartite Commissions) moja inayohusisha nchi za Burundi, Tanzania na UNHCR na nyingine Tanzania, DRC na UNHCR.
- 48. Mheshimiwa Spika**, tangu zoezi la urejeshaji wakimbizi lilipoanza rasmi mwaka 2002, jumla ya Wakimbizi **464,966** wamerejea kwao **(Tazama Kiambatisho Na.7)** na jumla ya kambi **tisa (9)** ambazo ni Kitali, Karago, Mtendeli, Kanembwa, Lugufu II, Muyovosi, Mkugwa, Lukole B na Lukole A zimefungwa kati ya Kambi 13 zilizokuwepo kwa kipindi cha kati ya mwaka 2002-2008. Kwa mwaka 2007/08 pekee hadi tarehe 31 Mei 2008 wakimbizi **71,021** wamerejea kwao. Kati yao **51,906** ni kutoka Burundi, na **19,115**

kutoka Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo. Aidha, katika kipindi hicho Kambi mbili (2) za Lugufu II na Kanembwa zimefungwa. Mpaka hivi sasa jumla ya Kambi nne (4) zimebaki ambazo ni Nduta (Kibondo), Mtabila na Nyarugusu (Kasulu) na Lugufu I (Kigoma Vijijini).

- 49. Mheshimiwa Spika,** napenda kulijulisha Bunge lako tukufu kuwa nchi yetu imeanza awamu nyingine ya utekelezaji wa zoezi la kuwarejesha wakimbizi wa Burundi ambao sasa walengwa ni wakimbizi waliokimbilia nchini mwaka 1972, ambao wanaishi kwenye Makazi ya Wakimbizi ya Mishamo na Katumba Wilaya ya Mpanda-Rukwa na Ulyankulu Wilaya ya Urambo-Tabora. Hii inatokana na tathmini iliyofanyika mwezi Septemba 2007 na kuonyesha kwamba asilimia **19** ya wakimbizi **216,350** wanaoishi katika makazi hayo wangependa kurejea kwao. Zoezi la kuwarejesha kwao lilizinduliwa rasmi na Kamishna Mkuu wa Shirika la Kuhudumia Wakimbizi Duniani (UNHCR) Bw. Antonio Guterres tarehe 9/03/2008 wilayani Mpanda ambapo Wakimbizi wa mwanzo **255** kutoka Makazi ya Katumba na Mishamo waliondoka.
- 50. Mheshimiwa Spika,** hadi kufikia tarehe 31 Mei 2008 tayari Wakimbizi **1,745** walikuwa wamerejea Burundi toka kwenye makazi haya. Hata hivyo, zoezi hili haliendi kwa kasi iliyotarajiwa kutokana na matatizo ya barabara na usafiri kwa jumla hasa wakati wa masika katika maeneo hayo. Usafiri pekee ambao wakimbizi hao walikuwa wanategemea ni kutumia Kampuni ya Reli Tanzania ambayo kwa kipindi fulani ilikumbwa na migogoro ya kikazi ya mara kwa mara, hivyo kusababisha kuahirishwa kwa misafara ya kuwarejesha

wakimbizi. Kwa kuwa kipindi cha masika kimemalizika tunatarajia kasi itaongezeka majira ya kiangazi kuanzia mwezi Juni na kuendelea hadi Oktoba/Novemba.

- 51. Mheshimiwa Spika,** ni azma yetu kuwa, hadi kufikia mwishoni mwa mwaka 2008 wakimbizi wote wawe wamerejea kwao kwa hiari na kambi zilizopo katika mikoa ya Kigoma na Kagera ziwe zimefungwa. **(Rejea Kiambatisho Na.8 kinachoonyesha takwimu za urejeaji wa wakimbizi)**
- 52. Mheshimiwa Spika,** kufikia mwezi Mei 2008, jumla ya wakimbizi **5,051** wamehamishiwa nchini Marekani kutokana na mpango wa Serikali ya Marekani wa kuwapa makazi (resettlement) wakimbizi kati ya **13,000 – 15,000** wa Burundi katika kipindi cha 2005-2008. Wakimbizi hawa ni wale walioingia nchini mwaka 1972 wakawa wanaishi Mikoa ya Kigoma na Kagera. Mpango huu unatekelezwa kwa pamoja kati ya Shirika la Kimataifa la Uhamiaji (International Organisation for Migration), Serikali za Marekani na Tanzania na Shirika la UNHCR.
- 53. Mheshimiwa Spika,** kama nilivyoieleza hapo awali, katika tathmini iliyofanywa kwa wakimbizi wa Burundi wanaoishi kwenye Makazi, **asilimia 81** ya wakimbizi hao wameomba kubaki nchini. Hivyo Serikali inaendelea na mchakato wa kuwapa fomu za maombi ya uraia kwa mujibu wa Sheria na Taratibu za Uhamiaji nchini. Hata hivyo hakuna atakayeruhusiwa kuendelea kuishi ndani ya makazi hayo baada ya kupata uraia, bali watatakiwa kuishi kwenye maeneo mengine ya Tanzania nje ya makazi.

54. Mheshimiwa Spika, kwa kipindi cha kuanzia Julai 2007 hadi Desemba 2007 Serikali tayari imewapa uraia wakimbizi **550** kutoka Somalia wenye asili ya Kizigua wanaoishi katika makazi ya Chogo, Wilaya ya Handeni, Mkoani Tanga. Hivyo hadi hivi sasa wakimbizi wa Somalia waliopewa uraia ni **732**, na bado Wizara yangu inashughulikia maombi mengine ya wakimbizi **1,792** waliobaki. Kama ilivyoelezwa katika hotuba ya Wizara yangu ya mwaka jana Bungeni, uamuzi wa kuwapa uraia wakimbizi wa Somalia, ambao ni wa pekee, unatokana na ukweli kuwa wakimbizi hao asili yao ni Tanzania na wameonesha nia ya dhati ya kuendelea kuishi hapa nchini hata kama hali ya amani na utulivu itarejea nchini Somalia.

Huduma za Zimamoto na Uokoaji

55. Mheshimiwa Spika, majukumu ya msingi ya Jeshi la Zimamoto na Uokoaji kwa mujibu wa sheria mpya, "The Fire and Rescue Force Act Na. 14 ya mwaka 2007" ni kufanya ukaguzi wa tahadhari na kinga ya moto kwenye maeneo mbalimbali, kuzima moto, kuokoa maisha na mali kwenye majanga ya moto na majanga mengineyo, pia kuelimisha Umma juu ya tahadhari ya moto na kinga ya moto na majanga mengineyo ambayo yanaweza kulikumba Taifa letu.

56. Mheshimiwa Spika, Sheria ya Jeshi la Zimamoto na Uokoaji imeanza kutumika tarehe 1 Juni, 2008. Kanuni zake za Kiutumishi na Kiutendaji zimeanza kutumika tarehe 21 Julai, 2008. Sheria ya Jeshi la Zimamoto na Uokoaji inalenga kuwa na Komandi moja. Pamoja na Sheria hiyo, pia Muundo wa Jeshi la Zimamoto na Uokoaji

unaainisha mfumo wenye mtiririko kuanzia Kamishna Jenerali hadi Makamanda wa Zimamoto wa Mikoa na Wilaya.

57. Mheshimiwa Spika, Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi imeendelea kutoa ushauri wa kitaalamu kwa Halmashauri za Miji, Manispaa pamoja na Jiji katika ununuzi wa magari ya kuzima moto na uokoaji. Katika mwaka wa fedha wa 2007/2008 Halmashauri zilizonufaika ni Arusha, Tanga, Mbeya, Mwanza, Bagamoyo, Mpanda na Njombe. Aidha ajira ya askari wa Zimamoto na Uokoaji 170 imefanyika. Kati yao 72 wamepatiwa mafunzo katika Chuo cha Zimamoto na Uokoaji. Waliobaki watapatiwa mafunzo katika mwaka wa fedha 2008/2009. Mafunzo yaliyotolewa kwa Askari wa Zimamoto na Uokoaji 72 yataleta ufanisi katika shughuli za kuzima moto na uokoaji.

58. Mheshimiwa Spika, Katika mwaka 2007/2008 zoezi la ukaguzi wa tahadhari na kinga ya moto lilifanyika katika taasisi mbalimbali. Jumla ya maeneo **3,496** yalikaguliwa. (**Kiambatisho Na.9 ni mchanganuo wa maeneo yaliyofanyiwa ukaguzi**).

Huduma za Uhamiaji.

59. Mheshimiwa Spika, Jukumu la msingi la Idara ya Uhamiaji ni kudhibiti uingiaji, utokaji na ukaaji wa wageni na pia kuwawezesha raia wa Tanzania kupata hati za kusafiria. Aidha, Idara hii ndio inayoratibu mchakato wa maombi ya uraia kwa wageni wanaoomba uraia wa Tanzania.

- 60. Mheshimiwa Spika,** katika kipindi cha Julai, 2007 hadi Mei, 2008, jumla ya wageni **732,328** waliingia nchini, ikilinganishwa na wageni **531,834** walioingia nchini katika kipindi kama hicho mwaka uliopita. Aidha, wageni **681,750** walitoka ikilinganishwa na wageni **504,742** waliotoka nchini katika kipindi kama hiki mwaka uliopita. Kwa jumla idadi ya wageni walioingia na kutoka nchini imeongezeka. Ongezeko hili linatokana na hali ya amani, utulivu na usalama iliyopo nchini na mazingira bora ya uwekezaji.
- 61. Mheshimiwa Spika,** katika kipindi cha Julai, 2007 hadi Juni, 2008 wageni **12,415** walipewa vibali vya kuishi nchini ikilinganishwa na wageni **6,943** waliopewa vibali mwaka 2006/2007. Aidha, kuanzia Julai, 2007 hadi Juni 2008, vibali **1,838** viliongezewa muda ikilinganishwa na vibali **1,619** vilivyoongezewa muda katika kipindi kama hiki mwaka uliopita. Ongezeko hili kama nilivyokwisha kutanabahisha hapo awali linatokana na hali ya amani, utulivu na usalama iliyopo nchini, mazingira bora ya uwekezaji na kuongezeka kwa matangazo na vivutio vya utalii.
- 62. Mheshimiwa Spika,** sambamba na ongezeko la utoaji vibali kwa wageni wanaoingia na kuishi nchini kihalali, pia kumejitokeza tatizo la wimbi la wageni kuingia na kuishi nchini kinyume cha sheria. Katika kipindi cha Julai 2007 hadi Juni, 2008 doria na misako yenye lengo la kudhibiti wageni haramu nchini, lilifanyika sehemu mbalimbali kama vile mahotelini, migodini, Vijijini, Mijini na sehemu nyingine zenye mikusanyiko mikubwa na zile za maficho. Kutokana na zoezi hilo, jumla ya wageni **3,445** walikamatwa na kuchukuliwa hatua mbalimbali za kisheria ikilinganishwa na wageni **1,876**

waliokamatwa katika kipindi cha mwaka 2006/2007. Aidha jumla ya wahamiaji haramu 1,635 kutoka nchi za Pembe ya Afrika hususan Somalia **(514)** na Ethiopia **(1,121)** walikamatwa na wapo katika magereza mbalimbali hapa nchini wakati Serikali inatafuta fedha za kuwarudisha kwao.

Kuratibu maombi ya wageni wanaoomba uraia wa Tanzania

63. Mheshimiwa Spika, katika kuratibu mchakato wa maombi ya wageni wanaotaka uraia wa Tanzania, katika kipindi cha 2007/2008 Wizara yangu imeweza kuwapa uraia wageni **177** waliotimiza masharti, na wageni **9** walikataliwa maombi yao ya uraia kutokana na kutokuwa na sifa zinazostahili.

64. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka wa fedha wa 2007/2008, Watanzania **63** waliukana uraia wa Tanzania na kupata uraia wa nchi nyingine. Watanzania wengi wanaoukana uraia wetu ni wanawake. Kati ya idadi hiyo wanawake ni **50**, ambao ni sawa na asilimia **79.4** kutokana na wengi wao kuolewa na wageni wa mataifa mengine. Wengine ni wanaume **13**, ambao ni sawa na asilimia **20.6** ambao hulazimika kuukana uraia wetu kutokana na sababu mbalimbali, ikiwemo kupata ajira ughaibuni na kupata mafao mengine yatolewayo kwa raia husika wa nchi hizo.

Pasipoti na Hati za Kusafiria

65. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha wa 2007/2008 Idara ya Uhamiaji imetoa jumla ya pasipoti **73,568**. Kati ya hizo **70,198** ni za kawaida, **2,857** ni za Afrika Mashariki, **408** za kibalozi na **105** za kiutumishi, ikilinganishwa na jumla ya pasipoti **52,345**

zilizotolewa katika kipindi kama hiki mwaka jana. Katika kipindi hicho zilitolewa pasipoti **88** za kitumishi, **273** za kibalazi, **1,675** za Afrika Mashariki na **50,309** za kawaida.

- 66. Mheshimiwa Spika**, nchi yetu pia imekuwa ikikabiliwa na tatizo sugu la vijana wetu wa Kitanzania kwenda nje ya nchi kinyume cha sheria, kwa visingizio vya kutafuta maisha bora zaidi. Katika kipindi cha mwaka 2007/2008, vijana **382** walirudishwa nchini toka nchi mbalimbali baada ya kubainika kwamba wapo kwenye nchi hizo kinyume cha Sheria za nchi husika, ikilinganishwa na vijana **193** waliorudishwa nchini mwaka jana. **(Tazama Kiambatisho Na.10 kinachoonyesha mlinganisho wa huduma zilizotolewa na Idara ya Uhamiaji kwa miaka ya 2006/2007 na 2007/2008 hadi Juni kwa miaka hiyo).**
- 67. Mheshimiwa Spika**, mipango mingine iliyotekelezwa na idara ya Uhamiaji kwa mwaka uliopita wa 2007/08 ni pamoja na:-

Ujenzi wa nyumba za kuishi na Ofisi

- Ujenzi wa Ofisi ya Uhamiaji Mkoa wa Dar es Salaam na upanuzi wa Ofisi Kuu Zanzibar unaendelea.

Ukarabati wa nyumba za kuishi na Ofisi

- Ukarabati wa majengo na ufungaji wa kompyuta katika Chuo cha Mafunzo ya Uhamiaji Mjini Moshi umekamilika. Dhamira ni kukifanya chuo hicho kuwa cha kanda (Regional Academy) ya Afrika Mashariki (EAC)

Mitambo ya kutunza kumbukumbu

- Katika jitihada za kutunza kumbukumbu muhimu, Idara imeanza mradi wa kutunza kumbukumbu za wateja kwa njia ya kisasa (Archiving and Scanning) Mtoni Kijichi-Dar es Salaam. Mradi huu utaendelezwa kadri bajeti itakavyoruhusu hadi kumbukumbu zote za idara ziwekwe kwenye mfumo wa kisasa.

Ununuzi

- Katika kuongezea idara uwezo wa kiutendaji, ununuzi wa Magari 8 na pikipiki 12 umefanyika.

Misako

- Misako na doria imefanyika kwa ushirikiano na Jeshi la Polisi, Usalama wa Taifa na Mamlaka ya Mapato Tanzania (TRA)
- Mitambo ya "Visa Stickers" kwa ajili ya kutoa visa kwa kompyuta imefungwa katika vituo 19 vya kuingilia nchini ambavyo ni Viwanja vya Ndege vya Mwalimu Julius Nyerere, Kilimanjaro, Zanzibar na Mwanza. Vingine ni Namanga, Holili, Horohoro, Sirari, Mtukula, Rusumo, Kabanga, Manyovu, Tunduma, Kasumulu, Kasesya, Kilambo na Tarakea pamoja na bandari ya Zanzibar na Kigoma.
- Askari wa Uhamiaji wapya **175** wameajiriwa
- Watumishi **179** wamehudhuria mafunzo ya muda mrefu na mfupi nje na ndani ya nchi kwa lengo la kujenga uwezo na kuboresha utoaji wa huduma.

68. Mheshimiwa Spika, Idara ya Uhamiaji pia imeendelea na zoezi la uboreshaji wa mfumo wa **Personal Identification, Secure, Comparison and Evaluation System** (PISCES) ili kudhibiti uingiaji wa wageni nchini. Mitambo hiyo imefungwa kwenye viwanja vya Ndege vya kimataifa vya Mwalimu Julius Nyerere, Kilimanjaro na Zanzibar na bandari ya Zanzibar na mji wa Namanga. Hatimaye mitambo hiyo itaunganishwa na Makao Makuu ili kuimarisha ufuatiliaji wa karibu wa taarifa za wageni mbalimbali.

Uandikishaji Wageni wakaazi (Foreign Residents) katika daftari la Wahamiaji

69. Mheshimiwa Spika, Wizara yangu ina dhamana ya kutambua nani ni raia na nani si raia. Katika kutekeleza jukumu hilo Idara ya Uhamiaji imekwishaanza mchakato wa kuorodhesha idadi ya wageni wanaoishi sehemu mbalimbali hapa nchini katika daftari ambalo litasaidia kuendesha zoezi muhimu la utambuzi na uandikishaji wa watu wakati wa zoezi la utoaji wa vitambulisho vya Taifa kwa raia na wageni.

Mradi wa Vitambulisho vya Taifa

70. Mheshimiwa Spika, katika Bunge lako la bajeti la mwaka 2007/2008 nilitoa maelezo kuhusu maendeleo ya mradi wa vitambulisho. Napenda kuchukua nafasi hii kulijulisha Bunge hili kuwa Wizara yangu imekwisha karabati jengo la Ofisi anzilishi ya mradi na kumteua Mratibu wa mradi atakayesimamia shughuli zote za mradi. Aidha Wizara yangu ikishirikiana na Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma pamoja na asasi nyingine zipo katika hatua za mwisho za kuunda chombo kitakachosimamia na

kuendesha zoezi la utoaji wa vitambulisho vya Taifa. Katika hatua za awali za utekelezaji wa mradi Wizara yangu imekwisha tangaza zabuni ili kumpata mzabuni atakayejenga mfumo mzima wa utunzaji kumbukumbu (**data base**) kwa nchi nzima. Hatua hii ni muhimu sana katika utekelezaji wa mradi, kwa kuwa kumbukumbu hizo ndizo zitatumika kutengeneza vitambulisho.

Usajili wa Vyama vya Kijamii (Civil Societies)

- 71. Mheshimiwa Spika,** usajili wa Vyama vya Kijamii unasimamiwa na kuratibiwa na Wizara yangu kupitia Ofisi ya Msajili wa Vyama hivyo. Katika kipindi cha mwaka wa fedha wa 2007/2008 jumla ya Vyama 290 viliandikishwa, ikilinganishwa na Vyama 399 vilivyoandikishwa katika kipindi kama hicho mwaka wa fedha uliopita. Idadi hii inafanya jumla ya Vyama vilivyoandikishwa hadi sasa kwa mujibu wa sheria kuwa **5,426**.

Huduma za kushughulikia Malalamiko

- 72. Mheshimiwa Spika,** Kutokana na kuongezeka kwa malalamiko ya wananchi dhidi ya utendaji kazi wa vyombo vilivyopo chini ya Wizara yangu, katika mwaka wa fedha uliopita wa 2007/08 Serikali iliamua kuunda Idara chini ya Wizara yangu na kupewa jukumu la kushughulikia malalamiko ya wananchi.
- 73. Mheshimiwa Spika,** katika mwaka wa fedha wa 2007/08, Idara ya kushughulikia malalamiko ilipokea jumla ya malalamiko **1,166**. Kati ya hayo, malalamiko **1,164** yalikususua Jeshi la Polisi, lalamiko **1** Jeshi la Magereza na lalamiko **1** Idara ya Uhamiaji.

- 74. Mheshimiwa Spika,** malalamiko dhidi ya Jeshi la Polisi yalihusu ubambikizaji wa kesi, ucheleweshaji wa upelelezi, Polisi kupora mali na fedha za watuhumiwa wakati wa upekuzi, watuhumiwa kudhalilishwa wakati wa kukamatwa na mahojiano.
- 75. Mheshimiwa Spika,** malalamiko kuhusu Jeshi la Magereza na Idara ya Uhamiaji yalishughulikiwa na kukamilishwa hatimaye wahasika kujulishwa. Kati ya malalamiko yaliyohusu Polisi, malalamiko **56** yamekwishapatiwa ufumbuzi na walalamikaji kuridhika na hatua zilizofikiwa. Malalamiko mengine **233** bado yanafanyiwa kazi. Malalamiko **875** hayakushughulikiwa kwa vile yanahusu kesi zilizopo Mahakamani au majalada yake kufikishwa kwa Mkurugenzi wa Mashtaka kwa maamuzi ya kisheria.

Huduma za Utawala

Maendeleo ya Watumishi na Mafunzo

- 76. Mheshimiwa Spika,** katika kipindi cha mwaka 2007/2008, Wizara ilikuwa na watumishi 58,234, kati ya hao watumishi 2,452 walijajiriwa kama ajira mpya na mbadala. Nafasi za ajira mbadala zilitokana na kustaafu, kufariki na kuacha kazi.
- 77. Mheshimiwa Spika,** katika mwaka wa fedha wa 2007/2008 Watumishi 1,349 walipandishwa vyeo kwa utaratibu wa ushindani na watumishi 853 walithibitishwa kazini.
- 78. Mheshimiwa Spika,** katika mwaka 2007/2008 watumishi 582 wamestaafu, 272 wamefariki na watumishi 35 wameacha kazi kwa sababu mbalimbali.

Ustawi wa Watumishi

- 79. Mheshimiwa Spika,** katika kuboresha ustawi wa watumishi wake uongozi wa Wizara umewawezesha watumishi kuanzisha vyama vya kuweka na kukopa (SACCOS). Hadi kufikia Mei, 2008 Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi ilikuwa na matawi manne ya SACCOS yenye jumla ya Wananchama 16,473 ambapo Askari ni 16,201 na Watumishi raia 272. Wanachama hao wamekopeshwa jumla ya sh.5,060,566,500 kwa lengo la kukidhi mahitaji ya kijamii na vilevile kutekeleza mipango yao ya maendeleo.

Mikopo ya Mabenki

- 80. Mheshimiwa Spika,** aidha Wizara imeingia mikataba na Benki mbalimbali inayowezesha watumishi kukopa fedha. Benki hizo ni NMB, Azania, Benki ya Wananchi wa Dar es Salaam, Benki ya Posta, Benki ya Taifa ya Biashara na Benki ya Barclays.

RUSHWA

- 81. Mheshimiwa Spika,** Wizara yangu imedhamiria kuimarisha Utawala Bora pamoja na kuendeleza mapambano dhidi ya rushwa. Wizara imeshiriki kikamilifu katika kutekeleza Mpango wa Taifa wa Kupambana na Rushwa (NACSAP). Aidha elimu kwa Umma imetolewa pamoja na semina na mafunzo mbalimbali kwa watumishi wa Idara zilizo chini ya Wizara yangu.

UKIMWI

- 82. Mheshimiwa Spika,** UKIMWI umekuwa janga na tishio kubwa kwa taifa letu kwani husababisha upotevu wa nguvu kazi kubwa. Katika jitihada za kupambana na janga hili, Wizara yangu katika mwaka wa

fedha wa 2007/2008 imeendelea kutekeleza mpango mkakati wa kudhibiti UKIMWI. Lengo la mkakati huo ni kuhakikisha kuwa Wizara inachukua hatua za kudhibiti kuenea kwa UKIMWI miongoni mwa wafanyakazi wake na wadau wengine. Aidha Wizara katika kupambana na janga hili imeendelea kutoa mafunzo kwa waelimishaji rika, washauri nasaha, kamati ya ushauri ya UKIMWI na watumishi wa ngazi zote. Vilevile Wizara imeendelea kutoa elimu na mafunzo kwa familia za watumishi (wake/waume) na wafungwa kuhusu janga hili. Hatua hii inalengo la kuhakikisha kuwa janga hili linapungua au hata kutokomezwa kabisa.

SHABAHA NA MALENGO KWA MWAKA 2008/2009

- 83. Mheshimiwa Spika,** Baada ya kuelezea utekelezaji wa majukumu ya Wizara yangu kwa kipindi cha mwaka uliopita, sasa naomba kuelezea shabaha na malengo kwa mwaka wa fedha wa 2008/2009.
- 84. Mheshimiwa Spika,** kwa kutambua tatizo la ufinyu wa bajeti ya Serikali na hivyo kuifanya Wizara kutoweza kupata asilimia 100 ya mahitaji yake ya fedha, kuanzia mwaka ujao wa fedha wa 2008/09 Wizara imejipanga kutumia fursa na rasilimali zilizopo ndani yake kwa lengo la kutekeleza baadhi ya kazi wenyewe badala ya kutumia Wakandarasi nje ya Wizara. Tayari Wizara imeunda kikosi chake cha kazi kinachotayarisha utaratibu wa kutekeleza zoezi hilo kwa kuanzia na ujenzi wa nyumba za makazi ya askari.
- 85. Mheshimiwa Spika,** kuhusu suala la Jinsia nalo tutalitilia mkazo katika maeneo yetu mbalimbali ya kazi. Lengo kuu ni kuhakikisha kuwa idadi ya Watumishi wanawake katika Utumishi wa Wizara

inaongezeka kila wakati kulingana na majukumu na kazi zilizopo. Aidha uwiano huu wa Jinsia utazingatiwa pia katika masuala ya utoaji mafunzo, na upandishwaji vyeo. Kwa mfano katika mwaka wa fedha uliopita jumla ya askari na maafisa wa Polisi 5,372 wa ngazi mbali mbali wamepandishwa vyeo ambapo kati yao wanawake ni 1,085 hii ikiwa ni sawa na asilimia 20.

Huduma za Polisi

- 86. Mheshimiwa Spika**, kwa kipindi cha mwaka wa fedha wa 2008/09, Jeshi la Polisi litaendelea kuimarisha mikakati ya kupambana na uhalifu na kuboresha mazingira ya kufanyia kazi. Katika kutekeleza jukumu hili Jeshi la Polisi lina malengo yafuatayo:-

a) Programu ya Maboresho ya Jeshi la Polisi na Sera ya Usalama wa Raia

- 87. Mheshimiwa Spika**, kwa kipindi cha mwaka wa fedha wa 2008/09, Jeshi la Polisi litaendelea na mchakato wa maboresho katika utendaji kwa lengo la kuongeza ufanisi ili hatimaye malengo ya MKUKUTA kuhusu Utawala Bora yaweze kufikiwa. Programu hii imelenga kuboresha mbinu za kupambana na uhalifu, kuboresha mazingira ya kufanyia kazi askari na vile vile kuboresha vitendea kazi na miundombinu ya kipolisi. Lengo la Jeshi la Polisi ni kuwa lenye kushirikisha wananchi, kufanya kazi kisasa na kuzingatia uweledi (Professionalism). Kwa sasa hivi taratibu za kuandaa Waraka wa Baraza la Mawaziri zinafanyika ili kuiarifu rasmi Serikali juu ya programu hii ambayo ni mojawapo ya programu za maboresho katika sekta ya umma. Aidha, Wizara itaendeleza mchakato wa kukamilisha Sera ya Usalama wa Raia.

b) Ujenzi wa Nyumba za Makazi

- Kukamilisha ujenzi wa miradi ya nyumba za kuishi askari, Finya, Tunguu na Unguja Ukuu – Zanzibar. Tanzania Bara ni ujenzi wa makazi ya askari utakaokamilishwa Wilaya za Mwanga– Kilimanjaro na Bahi-Dodoma.
- Kukamilisha Ujenzi wa nyumba ya kuishi Kondo.
- Kuendeleza ujenzi wa nyumba kwenye Kambi ya Polisi Kilwa Road - Dar es Salaam, Ziwani - Unguja na Limbani-Kaskazini Pemba.

c) Ujenzi wa Ofisi

- Kukamilisha ujenzi wa Ofisi za Makamanda wa Polisi wa Mikoa ya Tabora, Kilimanjaro, Dodoma na Mbeya.
- Kukamilisha jengo la Ofisi ya FFU Dodoma na ujenzi wa Kituo cha Polisi Namtumbo.
- Kukamilisha vituo vya Polisi vya Morogoro, Mpanda, Makambako, Ludewa, Newala, Bukombe, Meatu na Chato Tanzania Bara.

d) Ujenzi na upanuzi wa vyuo

- Kuanza ujenzi wa Chuo cha Upelelezi Dodoma.
- Kupanua Vyuo vya Polisi Moshi, Kidatu na Dar es Salaam.

e) Ukarabati

- Ukarabati wa nyumba za askari utafanyika katika kambi za Tunguu, Ziwani na Madunga –Zanzibar, Buguruni, Msasani na Tabata - Dar es salaam.
- Kukarabati Bwalo la Maofisa wa Polisi Oysterbay, Maabara ya uchunguzi yaliyopo Makao Makuu ya Polisi na Ofisi za Makao Makuu ya FFU Ukonga - Dar es Salaam.
- Kukarabati ofisi ya Kamanda wa Polisi Mkoa wa Pwani, Kambi za Polisi – Mara na Mabatini – Mwanza.

f) Ununuzi

- Kununua sare za askari, vifaa vya ofisini kama tarakilishi (computers), magari na vipuri vyake, mafuta na vilainishi vyake.

88. Mheshimiwa Spika, katika mwaka ujao wa fedha wa 2008/09 tutaendelea kujenga tija kwa askari wa vyeo mbalimbali kwa kutoa mafunzo ili kuwapa uwezo na maarifa katika utoaji huduma. Baada ya mafunzo tunaamini kuwa askari watakuwa wakifanya kazi kwa matakwa ya mabadiliko ya kidunia.

89. Mheshimiwa Spika, kwa kutambua kupanuka kwa sekta binafsi na shughuli za kiuchumi, Jeshi la Polisi litaendelea kuimarisha Vikosi vyake Maalumu vya ulinzi wa migodi (Mining Protection Unit), na ulinzi wa Watalii (Tourist Protection Unit) kwa lengo la kuimarisha usalama katika maeneo hayo.

Huduma za Magereza

90. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2008/09 Jeshi la Magereza litaendelea na mikakati ya kukabiliana na tatizo la msongamano magerezani, uharibifu wa mazingira, upatikanaji wa nyumba za kuishi askari pamoja na uimarishaji wa programu ya urekebishaji wa wafungwa kwa kufanya yafuatayo:-

a) Ajira

- Kuajiri askari wapya **1,215** watakaopatiwa mafunzo ya awali na pia watumishi **80** watapata mafunzo ya taaluma mbalimbali nje ya Jeshi la Magereza.

b) Mradi

- Jeshi la Magereza litaendelea na mradi wa “Offenders Management Information System (OMIS)”.

c) Ukarabati

- Kuendelea na ukarabati, ukamilishaji na ujenzi wa mabweni ya wafungwa, ofisi za magereza, nyumba za askari, mifumo ya maji taka na maji safi katika magereza 25 yaliyopo katika mikoa ya Dar es Salaam, Pwani, Morogoro, Tabora, Lindi, Arusha, Kagera, Mbeya, Manyara, Ruvuma na Rukwa.
- Kuendelea na ukarabati wa majengo na miundombinu ya magereza yenye ulinzi mkali ya Isanga maalum - Dodoma, Gereza Isanga – Dodoma, Ukonga-Dar es Salaam, Lilungu-Mtwara na Karanga-Kilimanjaro.

d) Upimaji na Fidia

- Kuendelea na upimaji wa maeneo ya magereza na ulipaji wa fidia katika magereza 5 yaliyopo katika mikoa ya Rukwa, Pwani na Kilimanjaro.

e) Mazingira

- Kuendeleza utunzaji wa mazingira kwa kupanda miti katika magereza ya Idete, Isupilo na Msalato kwa fedha za msaada zilizotolewa na NORAD kwa ushirikiano na Wizara ya Maliasili na Utalii, pamoja na kupanda miti katika magereza 11 yaliyopo katika mikoa ya Mwanza, Singida, Kigoma, Iringa, Ruvuma, Shinyanga, Rukwa, Kilimanjaro na Mbeya.

f) Ununuzi

- Kununua majiko yanayotumia makaa ya mawe ili yatumike katika magereza yaliyopo katika mikoa ya Nyanda za Juu Kusini ili kuepukana na matumizi makubwa ya kuni.
- Kununua magari 64 ya aina mbalimbali kwa ajili ya kupunguza tatizo la usafiri magerezani. Kama sehemu ya upanuzi wa mradi wa kusafirisha mahabusu, Jeshi la Magereza litanunua magari 9 kwa ajili ya kusafirisha mahabusu kwenda na kurudi mahakamani katika mikoa ya Pwani na Arusha.

91. Mheshimiwa Spika, Jeshi la Magereza litaendeleza mikakati ya kuimarisha na kuboresha utendaji kazi katika Shirika la Magereza. Kazi hizo ni pamoja na kununua vitendea kazi na zana za kilimo kwa ajili ya kuimarisha kazi za uzalishaji ndani ya Shirika la Magereza.

Pamoja na mikakati hiyo, hatua zitachukuliwa za kuingiza kikosi Ujenzi cha Magereza kwenye miradi ya Shirika. Kuingizwa kwa mradi wa kikosi cha Ujenzi katika Shirika la Magereza kutawezesha Shirika la Magereza kufanya kazi za Ukandarasi wa miradi yote ya ujenzi ndani ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi. Hatua hii itasaidia kupunguza gharama za ujenzi.

- 92. Mheshimiwa Spika,** Elimu kwa umma itaendelea kutolewa kupitia kipindi cha **“Ijue Magereza”** kinachorushwa na Shirika la Utangazaji Tanzania (TBC) kila wiki. Aidha, gazeti la Sauti ya Magereza, vipeperushi vya Mkataba wa Huduma kwa Mteja vitaendelea kuchapishwa kwa lugha ya Kiswahili na Kiingereza na kusambazwa kwenye vituo vyote vya magereza.

Huduma za Wakimbizi

- 93. Mheshimiwa Spika,** Kutokana na kuendelea kuimarika kwa amani nchini Burundi na kwenye maeneo mengi ya jimbo la Kivu Kusini katika Jamhuri ya Kidemokrasia ya Congo (DRC), pia kuwepo kwa Makubaliano ya pande tatu (Tripartite Agreement) yanayohusisha Tanzania, DRC na UNHCR tunatarajia kuwa kasi ya urejeaji kwao Wakimbizi kwa hiari itaongezeka. Tunatarajia kuwa ifikapo mwezi Desemba, 2008 kambi zote za wakimbizi katika Mikoa ya Kigoma na Kagera zitakuwa zimefungwa. Aidha, kutokana na kuendelea vema kwa zoezi la kuwarejesha kwao wakimbizi kutoka Makazi ya Katumba, Mishamo na Ulyankulu, na mchakato wa kuwapa uraia wakimbizi wengine walioomba uraia wa Tanzania toka makazi hayo; ni imani yetu kuwa makazi haya nayo yanaweza kufungwa ifikapo mwishoni mwa mwaka huu.

- 94. Mheshimiwa Spika,** naomba nilitaarifu Bunge lako tukufu kuwa awamu ya kwanza ya Mradi wa Kukabiliana na Athari za Wakimbizi 2003-2006 katika Mkoa wa Kigoma na Wilaya ya Ngara, Mkoani Kagera unaofadhiliwa na Serikali ya Denmark umekamilika. Awamu ya pili ya mradi 2006-2009 inaendelea. Katika awamu hii ya mradi, Serikali ya Denmark imekubali kuufadhili kwa gharama ya Danish Kronor Milioni 60 sawa na shilingi za Tanzania Bilioni **14.9**.
- 95. Mheshimiwa Spika,** aidha, Wizara itaendelea kuishawishi Jumuiya ya Kimataifa kusaidia katika maeneo yaliyoathiriwa na ujio wa wakimbizi hususan katika nyanja za hifadhi ya mazingira, ukarabati wa miundombinu, ujenzi na ukarabati wa zahanati, maji, shule na sekta nyingine za kupunguza umasikini.

Huduma kwa Jamii

- 96. Mheshimiwa Spika,** katika mwaka wa fedha wa 2008/2009 Wizara yangu inatarajia kuongeza mikoa mingine mitatu ya Morogoro, Pwani na Lindi katika utekelezaji wa Programu ya Huduma kwa Jamii. Hivyo kufanya mikoa inayotekeleza sheria ya Huduma kwa Jamii Na.6/2002 kufikia 15.
- 97. Mheshimiwa Spika,** Wizara yangu kwa kushirikiana na Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma, tumeanza kulishughulikia tatizo la uhaba wa watendaji kwa kuboresha muundo wa Idara hii, ambapo sasa tunatarajia kuwa na watumishi katika ngazi ya Mkoa na Wilaya ambao watawajibika moja kwa moja kwa Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi. Aidha, Idara hii zaidi ya kusimamia wafungwa wa Huduma kwa Jamii, itashughulikia pia wafungwa

walioachiwa chini ya Sheria ya Bodi za Parole, adhabu za kifungo cha nje pamoja na Sheria ya Huduma ya "Probation" (Probation of Offenders Act, Cap. 247, R.E 2002).

Huduma za Zimamoto na Uokoaji

98. Mheshimiwa Spika, ili kuboresha na kuimarisha huduma za Zimamoto na Uokoaji nchini, Jeshi la Zimamoto na Uokoaji litafanya yafuatayo:-

a) Sheria ya Zimamoto na Uokoaji

- Kuanza utekelezaji wa sheria ya Zimamoto na Uokoaji Na.14 ya mwaka 2007 na Kanuni zake chini ya utaratibu wa Komandi moja.

b) Mafunzo kwa Askari wa Zimamoto na Uokoaji kwa mwaka wa fedha 2008/2009.

- Ni azma ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi na Jeshi la Zimamoto na Uokoaji kujizatiti katika kutoa mafunzo ya kisasa ya kuzima moto na uokoaji na pia mafunzo ya uaskari ili kujenga Jeshi la Zimamoto na Uokoaji lenye Nidhamu na Ufanisi katika majukumu ya kuokoa maisha na mali. Askari 300 watapewa mafunzo hayo.

c) Mafunzo kwa Umma

- Kazi ya kuelimisha umma juu ya Tahadhari na Kinga za Moto na athari zake, itatolewa kwa watumishi wa Serikali kwenye Wizara, Idara, Taasisi za Serikali, Makampuni, shule n.k. Elimu hiyo itatolewa kupitia sehemu za kazi na katika Chuo cha

Zimamoto na Uokoaji kilichopo Dar es Salaam. Vilevile kwa njia ya majarida na vipeperushi.

d) Ununuzi wa Jengo la Ofisi ya Makao Makuu

- Katika mwaka huu wa fedha 2008/09 Wizara imepanga kununua jengo la Makao Makuu ya Jeshi la Zimamoto na Uokoaji.

e) Vitendea Kazi

- Ununuzi wa vitendea kazi ili kuimarisha utendaji wa kazi kwa Jeshi la Zimamoto na Uokoaji utafanywa kwa kununua magari, sare za askari wa Zimamoto na Uokoaji na vitendea kazi vingine yakiwemo madawa ya kuzimamoto na vifaa vya kinga kwa mzimamoto.

f) Ukaguzi wa Tahadhari za Moto

- Kuendelea kufanya ukaguzi wa tahadhari na kinga ya moto kwenye maeneo mbalimbali.

g) Ajira

- Kuajiri askari wapya 6. Kwa ngazi ya "Assistant Inspector". Askari hao ni Wahitimu wa shahada ya Chuo Kikuu. Lengo baada ya kupatiwa mafunzo ya uaskari wa Zimamoto na Uokoaji wataongeza nguvu katika masuala ya kiutendaji na kiutumishi.

Huduma za Uhamiaji

99. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha wa 2008/2009 Idara ya Uhamiaji itafanya yafuatayo kwa lengo la kuimarisha uwezo wa idara kiutendaji ikiwa ni pamoja na kutoa huduma bora kwa raia na wageni na kudhibiti mipaka.

a) Misako

- Kufanya misako na doria ili kupambana na wahamiaji haramu.

b) Kuajiri na Mafunzo

- Kuajiri Askari wa Uhamiaji wapya 134 na kuwapeleka watumishi 140 kwenye kozi mbalimbali za kujiendeleza za muda mrefu na mfupi ili kujenga uwezo na kutoa huduma bora.

c) Kuchapisha

- Kuchapisha nyaraka mbalimbali zinazoweza kutoa huduma za uhamiaji mwaka mzima.

d) Elimu

- Kutoa elimu kwa umma kuhusu huduma za Uhamiaji kwa lengo la kutoa huduma bora kwa umma wa Tanzania.
- Kutoa elimu kwa umma kuhusu madhara yanayotokana na wananchi kuwahifadhi au kuwalinda wahamiaji haramu ili kuweza kupunguza tatizo la ongezeko la wahamiaji haramu nchini.

e) Ujenzi wa nyumba za kuishi na Ofisi

- Ili kupata ofisi zenye hadhi na nyumba bora za makazi, idara ya Uhamiaji itaedelea na ujenzi wa Ofisi ya Uhamiaji Mkoa wa Dar es Salaam, upanuzi wa Ofisi Kuu Zanzibar na nyumba za Askari wa Uhamiaji Mkoa ya Arusha na Manyara,
- Katika kutimiza jukumu la kudhibiti mipaka, idara itajenga kituo cha Uhamiaji Muhukuru – Songea Vijijini katika mpaka wa Tanzania na Msumbiji

f) Kukarabati nyumba za kuishi na Ofisi

- Kukarabati Ofisi za Uhamiaji na nyumba za makazi ya watumishi katika vituo vya kuingilia nchini kwa lengo la kuboresha ofisi na makazi ya watumishi

g) Ununuzi

- Kununua magari nane (8) ili kuwa na uwezo zaidi wa kufanya misako na doria.

Mradi wa Vitambulisho vya Kitaifa

- 100. Mheshimiwa Spika,** katika mwaka wa fedha wa 2008/09 Wizara yangu inatarajia kumpata mkandarasi atakayesimika mtandao wa ukusanyaji wa takwimu (data) za watu kutoka sehemu mbalimbali nchini. Zoezi hili litaenda sambamba na kuelimisha umma juu ya umuhimu wa vitambulisho, kuanzisha Ofisi za Usajili za Wilaya na kutoa mafunzo kwa watendaji watakao husika na zoezi zima la usajili.

Huduma ya Kusajili Vyama vya Kijamii

101. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha wa 2008/2009 Wizara yangu kupitia Ofisi ya Msajili wa Vyama vya Kijamii itafanya yafuatayo:

- Kuelimisha vyama vilivyoandikishwa kuhusu wajibu wao kwa mujibu wa Sheria.
- Kushughulikia migogoro ya Vyama vilivyoandikishwa.
- Kuhakiki utendaji na uhai wa Vyama.
- Kuimarisha na kuboresha utendaji wa Ofisi ya Usajili kwa kununua samani za ofisi na vitendea kazi vinginevyo.

Huduma za kushughulikia Malalamiko

102. Mheshimiwa Spika, ili kuimarisha utendaji katika Idara ya kushughulikia malalamiko katika kipindi cha mwaka wa fedha wa 2008/09 Idara imejiwekea malengo yafuatayo:-

- Kuendelea kushughulikia malalamiko kwa ufanisi.
- Kuelimisha umma juu ya haki na wajibu wao, mgawanyo wa kazi na utendaji wa vyombo vilivyoko chini ya Wizara yangu.

Huduma za Utawala

103. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha wa 2008/2009, Idara ya Utawala itafanya yafuatayo:-

- Kuendeleza vita dhidi ya Rushwa
- Kuendeleza vita dhidi ya UKIMWI
- Kutekeleza mpango wa mafunzo ambao umelenga kuboresha utendaji kazi wa watumishi.

MWISHO

104. Mheshimiwa Spika, kabla ya kuhitimisha hotuba yangu, naomba kutoa shukrani za pekee kwa Naibu Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi, Mhe. Balozi Khamis Suedi Kagasheki Mbunge wa Bukoba Mjini, Katibu Mkuu Bwana Mohamed Said Muya, Wakuu wa Idara, Makamanda wote, askari pamoja na wafanyakazi wote wa Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi ambao kwa ushirikiano wao wamewezesha hotuba hii kuandaliwa na kukamilika katika wakati unaotakiwa. Aidha, napenda kumshukuru Mpiga Chapa Mkuu wa Serikali Bwana Cassian Chibogoyo na Wasaidizi wake kwa kufanikisha uchapishaji wa hotuba hii.

105. Mheshimiwa Spika, naomba kutoa shukrani za pekee kwa nchi wahisani za China, Canada, Sweden, Denmark, Belgium na Uholanzi. Aidha shukrani zangu iziendeele taasisi za kimataifa za UNDP, World Bank, NORAD, UNAFRI, WFP, IOM, UNHCR na INTERPOL ambao kwa namna moja au nyingine wamechangia utekelezaji wa majukumu mbalimbali ya Wizara yangu.

Makadirio ya Matumizi kwa Mwaka 2008/2009

- 106. Mheshimiwa Spika,** baada ya maelezo hayo, sasa naliomba Bunge lako Tukufu liwezeshe Wizara yangu kutekeleza hayo yote niliyoyaeleza kwa kupitisha Makadirio ya Matumizi ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi ya jumla ya Shilingi **273,976,585,500** kwa mwaka wa fedha wa 2008/2009 kama ifuatavyo:-

Fungu 14: Zimamoto na Uokoaji

Mishahara	645,445,000
Matumizi Mengineyo	3,000,000,000
Matumizi ya Maendeleo	<u>3,000,000,000</u>
JUMLA	<u>6,645,445,000</u>

Fungu 28: POLISI

Mishahara	65,538,848,000
Matumizi Mengineyo	75,013,260,000
Matumizi ya Maendeleo	<u>9,963,955,000</u>
JUMLA	<u>150,516,063,000</u>

Fungu 29: Magereza

Mishahara	30,430,513,000
Matumizi Mengineyo	40,303,529,000
Matumizi ya Maendeleo	<u>5,881,000,000</u>
JUMLA	<u>76,615,042,000</u>

Fungu 51: Utawala

Mishahara	1,274,961,000
Matumizi Mengineyo	3,637,182,000
Matumizi ya Maendeleo	<u>6,555,853,500</u>
JUMLA	<u>11,467,996,500</u>

Fungu 93: Uhamiaji

Mishahara	8,175,514,000
Matumizi Mengineyo	9,403,212,000
Matumizi ya Maendeleo	<u>11,153,313,000</u>
JUMLA	<u>28,732,039,000</u>

107. Mheshimiwa Spika, nakushukuru wewe pamoja na Waheshimiwa Wabunge wote kwa kunisikiliza.

108. Mheshimiwa Spika, naomba kutoa hoja.